

Nr 480

Av fru **Ryding m.fl.**, om inrättande av utvecklingspsykologiska institut vid samtliga universitet och lärarhögskolor.

Medan Sverige kan uppvisa en ganska rik skolforskning med flera nya avhandlingar årligen, har den utvecklingspsykologiska forskningen med sikte på småbarn länge eftersatts. Trots att förskoleinstitutionen fungerat sedan 1836 har vi till dags dato endast fått fram 2 — t v å — avhandlingar om vanliga, normala barns inre utveckling.

De forskare som åstadkommit dessa arbeten har därtill fått arbeta under exceptionellt svåra förhållanden. En första svala kom i juli 1964 med inrättandet av en laboratoriefattning i ämnet vid lärarhögskolan i Stockholm. Ett utvecklingspsykologiskt forskningsinstitut i anslutning till dess pedagogisk-psykologiska institution håller på att ta form.

De resultat som vunnits genom de till institutet knutna teamen trots genant medelsbrist vittnar värtaligt om vad som här står att vinna. Genom praktisk tillämpning av vunna rön exempelvis beträffande små barns sätt att uppfatta trafik och trafiksignaler, farliga föremål, vätskor och kemikalier i hemmet kan tusentals barnolycksfall hindras och barnaliv räddas. Ännu större resultat kan på längre sikt vinnas genom vetenskapliga rön beträffande de krav föräldrar, småbarnsinstitutionernas personal och andra, som yrkesmässigt har hand om småbarn, kan ställa på dem i olika åldrar.

De flesta vuxna behandlar naturligtvis småbarn så gott de förstår och förmår. De allra flesta föräldrar vet inte hur väl de vill sina barn. Men det är uppenbart att förmågan att fostra barn samt konsten att leva i familj måste betydligt förbättras.

På senare tid har pressen levererat alltmer skrämmande exempel på hur barn kan försummas både fysiskt och psykiskt. Misshandel förekommer utan att någon ingriper. Och barn känner ingen väg till de myndigheter som skulle kunna ingripa. Särskilt illa råkar de icke önskade barnen ut. Enligt vad den utvecklingspsykologiska forskningen redan nu låter oss förstå blir de ofta uppfattade som besvärliga påhäng. Denna attityd hos föräldrarna stärks naturligtvis genom trångboddhet, bostadslöshet, svårigheten att upprätthålla ett önskat arbete exempelvis i samband med den skrämmande bristen på daghems-, lekskole- och fritidshemsplatser. Ett barn som försumrats eller stötts bort redan i spädbarns- eller småbarnsstadiet vållar ofta med suggestiv kraft misshag även hos andra familjemedlemmar

eller omgivningen i övrigt. Redan vår hittills bristfälligt utvecklade forskning visar att dessa barn ofta blir aggressiva gentemot kamrater eller vuxna eller drar sig undan gemenskapen. Får inte sådana barn hjälp i förskoleåldern kan de dras med svåra problem i skolan eller får i värsta fall handikapp för hela livet.

För att ge föräldrarna, alla andra vuxna och i synnerhet dem som yrkesmässigt arbetar med barn bättre förutsättningar för umgänget med dem erfordras en folkomfattande upplysningskampanj, byggd på vetenskapliga rön om de vanliga normala barnens reaktionssätt och utveckling.

Det har sedan länge varit uppenbart att barnavårdscentralerna bör ha tillgång till psykologer och kuratorer som kan söka upp och påverka föräldrar, vilkas barn visar begynnande svårigheter. I synnerhet gäller detta nybyggarsamhällen där småbarnsfamiljerna är tätt koncentrerade. Att daghem och fritidshem inte alltid helt accepterats av allmänheten sammanhänger inte bara med föråldrad inställning. Det har också sin orsak i att de inte alla gånger fungerar tillfredsställande. Detta är inte personalens fel. Den är i regel mycket intresserad och mån om att fullgöra sina uppgifter. Det sammanhänger med att man ännu inte studerat exempelvis hur trötthet uppstår hos barn som vistas hela dagen i daghem, hur sådana och liknande svårigheter kan förebyggas.

Allt detta vittnar om att vi snabbt måste vidga vårt lands utvecklingspsykologiska forsknings resurser. En utbyggnad måste ske *jämsides* med den beslutade utredningen om lekskolans och övriga barninstitutioners framtida utveckling, *jämsides* med de forcerade ansträngningar i hela landet som uppenbart är nödvändiga för att åtminstone tillvarata de ökade anslag för barninstitutioner som tillskapats, *jämsides* med den begynnande upprustningen av den psykiska barnavårdens resurser. Vi måste sikta till att snarast möjligt få utvecklingspsykologiska institut vid samtliga universitet och lärarhögskolor med anknytning till nödvändiga övningsbarnstugor av samtliga slag.

Med hänvisning vid vad som ovan anförts hemställer undertecknade,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag att med början redan från nästa budgetår inrätta professurer i utvecklingspsykologi och småbarnspsykologiska institut med anknytning till nödvändiga övningsbarnstugor vid samtliga universitet och lärarhögskolor i landet.

Stockholm den 27 januari 1965

Gunvor Ryding

C. H. Hermansson

Axel Jansson

Sven Hector

Helmer Holmberg